

vloga cerkvenih bratovščin v likovni umetnosti srednjega in zgodnjega novega veka

Mednarodni simpozij

Ljubljana, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU, 11.–13. maj 2017

vloga cerkvenih bratovščin v likovni umetnosti srednjega in zgodnjega novega veka

Mednarodni simpozij

Ljubljana, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU, 11.–13. maj 2017

Vabilo k sodelovanju, rok za prijavo: 10. marec 2017

Raziskovanje cerkvenih bratovščin predstavlja velik znanstveni izziv ne le za občo in cerkveno temveč tudi za umetnostno zgodovino, saj se je delovanje cerkvenih bratovščin močno odražalo v likovni umetnosti. Podobno kot monastični redovi so tudi bratovščine povezovale evropski religiozni, kulturni in umetnostni prostor, zato je s celovitim poznavanjem in razumevanjem njihovega delovanja in vloge v likovni umetnosti mogoče pričakovati kompleksnejša spoznanja in novo ovrednotenje tematike v širšem kontekstu.

Simpozij želi odpreti prostor za predstavitev znanstvenih spoznanj in diskusijo o pomenu umetnostnega udejstvovanja bratovščin v srednjem in zgodnjem novem veku, s posebnim poudarkom na Srednji Evropi. Bratovščine so bile ena najbolj dinamičnih in temeljnih oblik pobožnosti evropskega Zahoda. Kot nepogrešljiv del poznosrednjeveškega cerkvenega in družbenega življenja so svoj pečat pustile tudi na umetnostnem področju. S protestantizmom je večina od njih prekinila z delovanjem ali propadla, s protireformatsko katoliško prenovno pa se je začel njihov ponovni razcvet, ki je dosegel vrh v 17. in prvi polovici 18. stoletja. Številne novoveške so imele svoje korenine v srednjeveških predhodnicah (te so bile pogosto povezane z obrtniškimi cehi), so se pa po tridentinskem koncilu preoblikovale v novem duhu in dobile specifično pobožnostni značaj. Z odlokom Jožefa II., ki je leta 1783 tovrstna cerkvena združenja ukinil, ni bila osiromašena le pastoralna dejavnost Cerkev, marveč tudi njen umetnostni patrimonij. Raziskovalno težišče simpozija je sicer na nekdanjih habsburških dednih deželah, vključuje pa tudi področje ki je spadalo pod Beneško republiko, kjer so bratovščine odpravili Francozi leta 1806.

V ospredju zanimanja posveta bo vloga bratovščin na umetnostnem področju, saj so bile pomembne naročnice umetniških del. Postavljale so svoje oltarje, kapele in celo cerkve ter skrbele za njihovo redno vzdrževanje in okras, pomagale pa so tudi pri gradnji, popravilu, opremljenosti in oplešavi cerkva, pri katerih so delovale. Naročale so slike, kipe in grafične upodobitve, liturgično opremo ter predmete za izvedbo bratovščinskih praznovanj in procesij. Nekatere so si uredile in opremile tudi posebne prostore oz. dvorane za shode članov.

Osrednja raziskovalna vprašanja, o katerih želimo razpravljati, so (odprti pa smo tudi za druge teme, ki osvetljujejo umetnostno delovanje bratovščin):

- bratovščine v vlogi naročnikov umetnostnih del,
- funkcija umetnostnih del: vizualizacija, pobožnosti in praznične inscenacije, manifestacija družbene vloge idr.,
- vloga bratovščin pri uvajanju in širjenju novih ikonografskih tipov in motivov,
- recepcija in modifikacija ikonografskih tipov oziroma motivov, ki so jih predpisale matične nadbratovščine,

vloga cerkvenih bratovščin v likovni umetnosti srednjega in zgodnjega novega veka

Mednarodni simpozij

Ljubljana, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU, 11.–13. maj 2017

- materialna osnova bratovščin in njen vpliv na bratovščinsko umetnostno dejavnost,
- vodilni člani in dobrotniki bratovščin in njihov vpliv na likovno umetnost,
- umetniki, ki so delali za bratovščine, in umetniki kot člani bratovščin
- bratovščinski svetniški zavetniki in njihova povezava s potrebami ljudi v konkretnih zgodovinskih, družbenih in geografskih okoliščinah,
- umetnostna dela bratovščin, delujočih pod okriljem redov.

Na Umetnostnozgodovinskem inštitutu Franceta Steleta ZRC SAZU poteka od leta 2013 raziskovalni projekt, ki ga financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS. Simpozij, ki se bo odvijal v Ljubljani med 11. in 13. majem 2017, želi kompleksno in slabo raziskano raziskovalno področje o cerkvenih bratovščinah in likovni umetnosti tematizirati v mednarodnem kontekstu. S širokim vpogledom v fenomen cerkvenih bratovščin in njihovega velikega pomena v zgodovini likovne umetnosti bo omogočil celovitejše razumevanje umetniških del ter njihove religiozne in družbene funkcije.

Poziv je namenjen umetnostnim zgodovinarjem, hkrati pa tudi zgodovinarjem, literarnim zgodovinarjem, teologom in specialistom sorodnih raziskovalnih področij. Naslove, povzetke referatov, ki naj ne presegajo 1500 znakov, in kratek življenjepis, sprejemamo na elektronski naslov confraternitates.ars@zrc-sazu.si do 10. marca 2017. Jezika simpozija sta angleščina in nemščina. Izbor bo opravljen do 20. marca. Referenti bodo imeli na voljo 30 minut. Potne stroške in stroške največ treh nočitev krije organizator.

Predvidena je objava izvirnih znanstvenih prispevkov v recenzirani monografiji, ki bo izšla kot redna tematska številka znanstvene revije *Acta historiae artis Slovenica* (<http://uifs1.zrc-sazu.si/?q=en/node/296>), ki jo izdaja Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU.

Organizacija: Ana Lavrič, Barbara Murovec, Mija Oter Gorenčič

Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU

<http://uifs.zrc-sazu.si>